

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

306

23 november 2025

Op naar Kerstdag met vier weken advent!

In aanloop naar Kerstdag brengen wij vanaf volgende week, vier weken lang, een kort verhaaltje, wat gebaseerd op de noden in de wereld, maar ook noden dicht bij huis. Het zijn verhalen om over na te denken en al of niet te projecteren naar onze manier van leven of denken.

Wat betekent advent?

Afgaande van het Latijnse woord "*adventus*", wat komst betekent, is het een voorbereiding naar het Kerstfeest, de geboorte van Jezus. Vier weken lang, telkens op zondag, dit jaar vanaf 30 november, wordt men voorbereid op de komst! In de katholieke kerk heeft elke zondag ook een thema meegekregen. De eerste zondag noemt "*Levavi*", wat staat voor verlangen. Op de tweede zondag wordt "*Populus Sion*", of het volk van Sion, voorbereid op de komst. De derde zondag "*Gaudete*", of wees verheugd, wordt opgeroepen om blij te zijn met deze komst. Tijdens de vierde zondag viert men "*Rogate*", de kernwoorden hierbij zijn verwachting, vervulling, vrede, er wordt aandacht gevraagd voor gerechtigheid, de redding zal ontkiemen.

Tradities:

Het meest bekende dat ons wijst op de advent is de adventskrans. Dit gebruik wordt nog volop toegepast tijdens de kerstperiode als versiering aan de woning of in de huiskamer. Meestal is deze gemaakt van natuurlijk, groen, materiaal en zijn er vier kaarsen aangebracht, één voor elke adventsweek.

Kalmthoutse wielerkalender 2026

De Kalmthoutse wielerkalender is zo goed als bekend voor het jaar 2026. Geen spectaculaire nieuwigheden maar toch zeker wel een paar wijzigingen om naar uit te kijken. Zo zal de Turfkoers in Nieuwmoer volgend jaar drie wedstrijden tellen, er komt een wedstrijd bij voor de jeugdige dames.

**Boeken
Beurs**

Businesscenter De Grens
Kapelstraat 99 - 2910 Essen
zondag 7 december
13u - 17u

**Gratis
toegang!**

De kalender:

Zaterdag 17 januari 2026: Heicross: Centrum van Heide, wedstrijden voor de jeugdigen, geofende en minder geofende veldrijders, een combinatie van de weg en het veld rondom de kerktoeren! Organisatie: Lukebikers

Zondag 12 april 2026: Turfkoers Nieuwmoer: wedstrijden voor dames (nieuwelingen en +17), heren nieuwelingen en junioren. Wierlercafé met liveuitzending Parijs-Roubaix. Organisatie Wieka VZW

Vrijdag 19 juni 2026: de 8van de Kar: Fun koers in de omgeving van restaurant De Kar. Organisatie: De kar-vrienden

Vrijdag 7 augustus 2026: Acht van Heide: Retro- en FUN koers in hartje Heide met wierlercafé. Organisatie: Wieka VZW

Zondag 30 augustus 2026: G-sportdag Memorial Jaro De Bruyne: wierlerwedstrijden voor G-sporters. Organisatie: comité Memorial Jaro De Bruyne

Wierlerliefhebbers, noteer alvast deze datums!

De Onze-Lieve-Vrouwekerk in Kalmthout-centrum

Schilderij van de oude kerk uit 1778 door D. Boen

Te midden van Kalmthout, aan het Kerkeneind, staat de Onze-Lieve-Vrouwekerk, de hoofdkerk van de gemeente en al eeuwenlang het hart van het religieuze leven. Haar geschiedenis weerspiegelt in vele opzichten die van het dorp zelf: een aaneenschakeling van groei, verwoesting en her opstanding. Reeds in 1338 kreeg Kalmthout van de bisschop toestemming om een kapel met doopvont op te richten. Over het precieze moment waarop Kalmthout een zelfstandige parochie werd, verschillen de bronnen: soms wordt 1513 genoemd, elders 1553. Onroerend Erfgoed Vlaanderen noemen **1556** als het jaar waarin de parochie definitief verzelfstandigde van Nispen. Vast staat dat de gemeenschap al vroeg een hechte geloofskern vormde, die echter zwaar werd getroffen door de troebelen van de zestiende eeuw. In 1542 vernielden de troepen van

Maarten van Rossum (*zie Heide vertelt nummer 304*) de kerk, en nauwelijks veertig jaar later werd ze opnieuw geplunderd en in brand gestoken door de manschappen van maarschalk de Biron. De streek raakte ontvolkt, maar na de rust van de zeventiende eeuw verrees een nieuwe kerk, gebouwd tussen 1634 en 1642. Die zeventiende-eeuwse kerk bleef meer dan twee eeuwen lang het godsdienstig centrum van het dorp. In de negentiende eeuw werd ze herhaaldelijk vergroot, onder meer tussen 1845 en 1859, maar tegen het einde van die eeuw voldeed ze niet meer aan de eisen van de groeiende parochie. In 1894 werd besloten een nieuwe kerk te bouwen, iets westelijk van de oude. De provinciale architect Louis Gife ontwierp een neogotisch gebouw dat volledig aansloot bij de geest van zijn tijd. In 1897 was de nieuwe kerk voltooid, en kort daarna werd de oude afgebroken. De Onze-Lieve-Vrouwekerk die sindsdien het dorpsbeeld bepaalt, is een driebeukige kruiskerk in baksteen met zandstenen banden, overdekt met leien daken. Binnen zorgen spitsbogen, kruisribgewelven en hoge lancetvensters voor een verheven, haast sfeer. Een deel van het interieurmeubilair en enkele schilderijen uit de zeventiende tot negentiende eeuw werden overgebracht uit de vorige kerk. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de toren tweemaal opgeblazen. De toren werd de eerste keer opgeblazen op 13 mei 1940. De toren werd een tweede keer beschadigd door de terugtrekkende Duitsers in oktober

De oude kerk, afgebroken in 1899

1944. Herstel volgde in 1941–1942. en opnieuw vanaf 1949. De kerk bleef echter een baken in het herstellende dorpsleven, en in de daaropvolgende decennia werden het interieur en de toren zorgvuldig gerestaureerd. Vandaag vormt de kerk, samen met het omringende kerkhof, het Heilig-Hartmonument van 1924 en de nabijgelegen pastorie, een waardevol ensemble dat als vastgesteld bouwkundig erfgoed wordt beschermd. Het kerkhof, dat al op de Ferrariskaart van de achttiende eeuw te zien is, ligt ten oosten van de kerk en bewaart nog het beeld van de oude, omwalde site. De calvarie, het Heilig-Hartmonument en de graftekens van vooraanstaande Kalmthoutse families herinneren aan de verwevenheid van geloof, gemeenschap en lokale geschiedenis. Het huidige orgel, gebouwd door Jos Stevens uit Duffel in 1969, verving oudere instrumenten die door oorlog en tijd verloren gingen. De Onze-Lieve-Vrouwekerk van Kalmthout is veel meer dan een gebedshuis. Zij verbeeldt de volharding van een gemeenschap die, ondanks oorlogen en tegenslagen, telkens opnieuw haar hart herbouwde in baksteen, glas en geloof. Vandaag staat ze, fier en herkenbaar van ver, als symbool van continuïteit en veerkracht, een stil getuigenis van de lange geschiedenis van Kalmthout zelf.

(Bijdrage van Wim Kuyps)

Hotel “Au bien Venue” met café “Cramique”, later de “Cambuus”!

Door foto's of andere herinneringen kom je wel eens wat meer te weten! Via Johan Van Elst (uitgever van het boek “catalogus Hoelen”) uit Kapellen ontvingen wij een foto met de vraag waar café Cramique ergens was in Heide? Bijkomend werd aangegeven dat de foto in 1934 werd verstuurd met de

melding “herinnering aan de statie te Heide”. Kort nadien melde Johan dat hij zelf de oplossing had gevonden. Hij schreef ons een paar dagen later: “Ik ben zelf eens op zoek gegaan in mijn Hoelenscanbestand, en vond vrij snel het café waarover het gaat. Het is niet in de Heidestatiestraat, maar op het Statieplein: Café-Restaurant-Hotel Bien Venu, van Leon Thielens. In bijlage twee versies van Hoelenkaart nr 10371, die oorspronkelijk werd uitgegeven in 1930. De twee exemplaren werden verstuurd in 1934 en 1936. U bemerkt helemaal rechts de mooie reclame van Globe, met het meisje met de opwaaiende jurk, en links daarvan de reclame van Horse-Ale. Beide reclames zijn ook duidelijk te zien op de eerste foto. Bemerk ook de speciale structuur van het venster, identiek als op de Hoelenkaart”. Zo kunnen we in elk geval met zekerheid zeggen dat de bovenstaande foto gemaakt is op het Heidestatieplein. De twee foto's die Johan in zijn verhaal aanhaalt zijn uitgegeven in 1930 en geven de naam “Au bien Venue” nog te kennen. Met zekerheid kunnen we zeggen dat hotel “Au bien Venue” in 1906 werd gebouwd en aan de hand van de foto's deze naam nog droeg in 1930 (toen de onderstaande foto's werden gemaakt). Eerden al was geweten dat hetzelfde gebouw ook de namen “Koekoeksnest” en “Cambuus” heeft gedragen. Maar eigenlijk zijn we er nog niet helemaal uit! Zoals weergegeven in het boek “waar lijn 12 haar sporen achterliet” was er in 1947 een aanvraag bij het gemeentebestuur van de uitbater van het Hotel “au bien venue” om van zijn zaak een casino te maken, iets waarvoor geen vergunning werd gegeven. Dit is een duidelijke aanwijzing dat “Au Bien venue” er in 1947 nog was. Kort daarna moet de zaak dan wel overgenomen zijn door Richard Vercauteren die zijn zaak toen de naam “Cambuus” gaf. Hij baatte de zaak uit tot 1973, toen kwam er een nieuwe huurder/uitbater die de zaak “koekoeksnest” ging noemen. In

1983 kwam René Vercauteren, zoon van Richard, terug naar het gebouw wat hun eigendom was gebleven en noemde hij de zaak terug “Cambuus”. Wij veronderstellen dat de uitbater van “Au Bien Venue”, Leon Thielens, rond 1934 een tweede naam had toegevoegd voor het cafégedeelte van zijn zaak, zijnde “café cramique”. Het hotel zelf bleef in elk geval in die periode “Au Bien Venue” noemen!

(met dank aan Johan Van Elst voor de foto's)

En wat met het reclamepaneel 'Globe'

In het artikel over hotel-restaurant Au Bien Venue hierboven, zien we een reclamepaneel van Globe (hoek rechts op het terras). Deze reclame zien we ook op andere foto's, genomen van cafés in de periode 1930 – 1940.

Maar wat of wie was Globe?

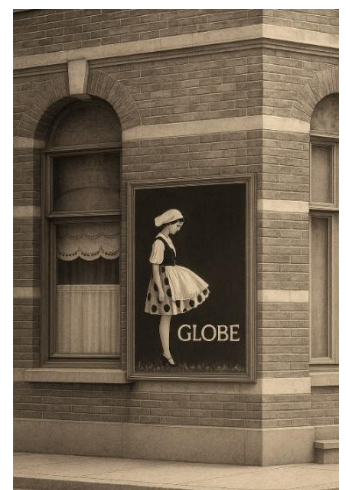
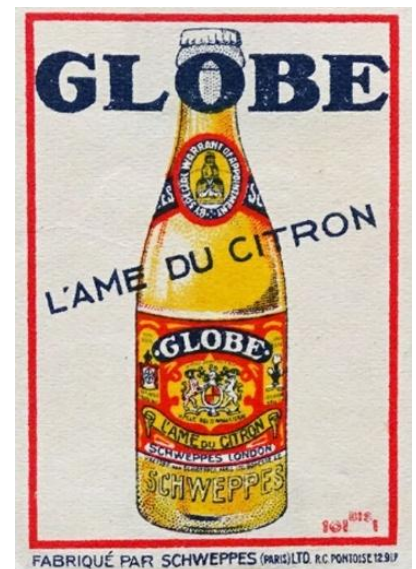
Dus Heide Vertelt gaat op zoek...

Dit is een reclame voor een frisdrank en wellicht te vrouwelijk voor een biersoort. Deze reclame is vaak te

zien in de periode 1925-1935, maar ALTIJD aan café's, nooit aan winkels. Op een gevonden affiche uit de periode 1930 daar staat naast het meisje met de bolle rok een mooie beschrijving van de drank: " *Le Globe est une boisson rafraichissante d'une pureté et d'une finesse incomparables*". Daarom krijgt ze de bijnaam: " L'Ame du citron". Het product werd verdeeld door Schweppes in Londen.

Maar ook gevonden: merk **Globe** bleek in de jaren 1920/'30 vooral te worden gebruikt voor schoenen en kleding. In Canada bestonden begin jaren '20 zelfs bedrijven als "Globe Shoe, Ltd." (een schoenenfirma in Québec) en "Globe Tailoring Co., Ltd." (kledingzaak in Ottawa). Uit advertenties blijkt dat Globe concrete schoenmodellen verkocht: een advertentie uit *La Presse* (Montréal, 1923) prijst Globe-schoenen met "semelles finies à la main" (met de hand afgewerkte zolen). Dit suggereert dat Globe een merknaam was voor relatief hoogwaardige damesschoenen of mode. Maar in de periode voor WO II concentreerde het merk zich meer en meer op de Belgische en Franse markt. Op plaatsen waar veel volk aanwezig was werden er reclamepanelen aangebracht en verkocht aan de eigenaar om plaats te krijgen. Het merk Globe bestaat nog altijd en maakt naast schoenen ook surfplanken!

(bijdrage van Paul Wittersmet de hulp van Johan Van Elst)

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Pom-pommaker (95)

De pom-pommaker

was gespecialiseerd in het maken van pompons. Een pom-pom is een decoratieve bal of plukje vezelig materiaal. De term kan verwijzen naar grote plukjes die door cheerleaders worden gebruikt, of een kleine, strakkere bal die aan de bovenkant van een hoed is bevestigd, ook wel een bobbel of toorie genoemd. Kleine pom-poms kunnen worden gebruikt om hoeden te versieren sokken, jurken met franjes en andere soorten kleding. Sommige traditionele kledingstukken zijn voorzien van veel kleine pompons (of kwastjes). Verschillende traditionele kostuums omvatten sjaals met kleine pompons die vaak in grote aantallen zijn bevestigd. Deze worden als hoofddoek gedragen of om het bovenlichaam gehangen.

- Rode pom-poms vormen een opvallend onderdeel van het uniform van Frans marinepersoneel en worden op de kroon van hun ronde matrozenpetten genaaid. *Zelfs vandaag de dag dragen sommige zeelieden nog steeds bobbel op hun hoed. Bij de Franse marine is hij nog steeds te zien op enkele parade-uniformen. Het zou een dag lang geluk moeten brengen als het je lukt om de pompon aan te raken - zonder dat de drager het merkt. Als een vrouw echter betrapt wordt, moet ze buigen voor de traditie en de drager kussen.*
- Belgische matrozen dragen een lichtblauwe versie.
- Traditionele Italiaanse trouwschoenen hebben kleine pompons, net als sommige Turkse dansschoenen.

In het Middellandse Zeegebied maakt een zwarte hoofddoek met veters deel uit van de gewoonte, die meestal door vrouwen wordt gedragen. De kleine pompons of kwastjes symboliseren tranen voor overleden familieleden, waarbij voor elk overleden lid van de uitgebreide familie een nieuwe wordt genaaid.

(bijdrage van Paul Witters)

Nieuwe aflevering van “over de meet”

Een nacht in 1755. Een dorp in het donker. En één man die weigert zich gewonnen te geven... We reizen terug naar **29 december 1755**, naar het grensgehucht **De Zegge**. Terwijl de eindejaar rust over het land hangt, slapen **Jan Gielen** en zijn vrouw nietsvermoedend in hun kleine woning. Maar wanneer Jan 's ochtends ontwaakt, glijdt een ijzige tocht door het huis. In het halfdonker ontdekt hij de oorzaak: een gapend gat in de zijmuur van zijn woning! Al snel komen de schepenen ter plaatse, maar zij kunnen enkel vaststellen:

- 👉 **een gapend gat in de zijmuur**, netjes uitgeslagen.
- 👉 **een half varken verdwenen**, samen met een brood en wat spekvet.
- 👉 **De juwelen van Jans' vrouw spoorloos.**

Wie heeft zich in de nacht toegang verschaft? Waar hadden ze precies op het gemunt? En waarom lijkt dit geen gewone diefstal? Jan weigert het hierbij te laten en zet de achtervolging in...

Luister nu naar aflevering 8 van Over de Meet — een waargebeurd verhaal vol mysterie, diefstal en vasthoudendheid. *Te beluisteren op jouw favoriete podcastkanaal of via www.overdemeet.be*

Buurtkoffie in Dennendaal!

Op dinsdag 25 november vanaf 14u is de oud-politiecommissaris van Brasschaat Marc Sanders, zelf een bewoner van de wijk, te gast in het Ernest Albert kunsthuis, Hortentiadreef. Marc komt er vertellen over zijn hobby “Faleristiek”. Marc Sanders heeft iets met de symboliek van medailles en lintjes van de koninklijke orden in België. Het zijn verhalen van militaire dapperheid, maatschappelijke inzet, artistieke of wetenschappelijke prestaties. Zijn oude militaire functie als pelotonscommandant van Leopard

gevechtstanks en zijn rol bij de dienst toerisme Brasschaat komen hierbij van pas. Zoals gebruikelijk staat de koffie, thee of een drankje klaar. Ook na de voordracht is er mogelijkheid om nog even met elkaar na te praten! Dinsdag 25 November om 14u in het Kunsthuis Ernest Albert.

Uit de oude doos!

Een les aardrijkskunde in openlucht in de omgeving van de school Diesterweg. Hoe op een simpele manier aan de leerlingen werd uitgelegd hoe een stroom/rivier tot stand kwam. Er werd een geul naar beneden gegraven, met de gieter werd er water gegoten en zo vormde er zich een stroom naar beneden, kon het nog simpeler???

*Heide vertelt is een uitgave van
de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be*

